

‘Ik wil graag *leren* van de dingen die ik doe’

Felix Rottenberg

Boven de trap van zijn Amsterdamse appartement, hangt een grote spiegel in een prachtige houten lijst. “Van mijn Weense grootvader geweest, hij was coupeur”, vertelt Felix Rottenberg. Hij kijkt graag in die spiegel. Niet alleen om te zien of zijn pak goed zit. “Maar ook als metafoor. Ik kijk graag, observeer, analyseer, houd anderen de spiegel voor, maar vind het ook prettig als ik feedback krijg. Ik wil van elke situatie *leren*.”

H

Hij is net terug van een aantal dagen aan zee. “Van april tot oktober ben ik daar zoveel mogelijk. De zilte zeelucht is goed voor mijn longen. Ik huur een klein appartement in een voortreffelijk familiehotel. Daar kan ik in alle rust werken, weg van de Amsterdamse drukte. Lezen, schrijven, niks doen. En lekker fietsen. Op mijn vouwfietsje met twaalf versnellingen cross ik door de duinen. Heerlijk mijn hoofd leegtrappen. En dan een vers gebakken visje eten terwijl ik de zon in het water zie zakken. Die mensen die dat hotel runnen, zijn sociaaldemocraten zonder dat ze het zelf weten. Ze hebben wat voor hun medemens over, zijn ouderwets gastvrij. Hun prijzen zijn trouwens ook ouderwets. Er komen veel mensen met een smalle beurs.”

Eb en vloed

De afwisseling tussen het snelle leven in de Amsterdamse grachtengordel en het eenvoudige eb en vloed van het appartementje aan zee, bevalt Felix Rottenberg goed. Hij ziet er patent uit. En dat terwijl hij van de winter nog met een zware longontsteking op bed lag. “Ik ben er weer bovenop, maar ik merk dat ik een flinke opdoffer heb gehad. Ik ben nog snel moe.” Als klein kind was Rottenberg al chronisch verkouden. Zijn moeder deed hem daarom op de Openluchtschool. “De school was gevestigd in een prachtig gebouw van Duiker.”

Zestien jaar geleden werd bij Rottenberg de auto-immuunziekte sarcoïdose geconstateerd. Hij moest zijn functie als partijvoorzitter van de PvdA neerleggen en het rustiger aan doen. “Ik heb toen vrij

rigoreus afscheid moeten nemen van een leven waarin ik op vier verschillende sporen tegelijk voortjakterde. Dat is me heel aardig gelukt. Ik doe alleen dingen die ik zelf graag wil doen, waar ik zelf wijzer van wordt. Waarvan ik kan leren. Ik kom toch uit de joodse traditie van het *leren*, het jezelf blijven ontwikkelen. Nieuwsgierig blijven, leergierig, vragen blijven stellen.” Zijn ogen twinkelen achter de glazen van zijn bril. Zijn pak zit als gegoten net als zijn overhemd. “Ik ben toch de kleinzoon van een kleermaker.” Onder het pak geen kekke schoenen, maar blote voeten. “Schoenen zitten me niet lekker, die knellen. Heeft ook te maken met mijn ziekte, mijn gewrichten zijn vaak pijnlijk.”

Minutieus

Rottenberg leidt een eenmansbedrijfje. Hij leidt debatten, analyseert voor corporaties, schoolbesturen en banken waar hun kracht ligt, welke koers ze zouden kunnen varen.

‘Een goede column is net als een bouillon, hij moet langzaam op smaak komen’

Hij schrijft opiniestukken, mengt zich in het maatschappelijke debat. Om zijn geest vlijmscherp en lenig te houden, leest hij veel vakliteratuur over gezondheidszorg, stadsontwikkeling, landbouw, voedselke-

ten, duurzaamheid, integratie. “Ik volg die onderwerpen minutieus. Ik heb een student die voor mij per onderwerp knipselmappen aanlegt. Zo ben ik altijd goed op de hoogte.” Zijn werkwijze werpt vruchten af. Onlangs werd hij gevraagd om in een denktank over landbouw en de voedselketen van de provincie Brabant te komen. “Een grote eer. Daar zitten de beste experts van Nederland in.”

In zijn boekenkast valt de grote collectie boeken over de Amsterdamse geschiedenis op. “Het is belangrijk dat je de geschiedenis kent van de stad waar je woont. Dat geeft meer diepte aan je blik op het dagelijkse leven. Elke stoeptegel heeft een eigen verhaal.” In zijn vaste column voor Het Parool en Ons Amsterdam kan hij die kennis kwijt. “Die columns schrijf ik met veel plezier. Een goede column is net als een bouillon. Hij moet langzaam op smaak komen. Ik begin met een basisgedachte en voeg er dan de hele week dingen aan toe.” Hij dompelt zich ook graag onder in het Amsterdamse leven. “Hier vlakbij zit nog zo’n echt volks café waar ze tosti’s en erwtensoep serveren. Iedereen komt er: de loodgieter, buurtbewoners, maar ook jongens als Beau van Erven Dorens, Youp van het Hek en Hans van der Togt. Ik kom daar graag om een ijskoude korenwijn te drinken.”

Uitzicht

Hij is net verhuisd naar een mooi e woning aan een van de grachten. Hij woont op de bovenste verdieping, het gebouw heeft geen lift. Het is even zweten, maar je wordt wel beloond met een schitterend uitzicht.

"Ik sta hier vaak het leven te overpeinzen. Mijn balkon is nog een beetje kaal, maar reken maar dat ik daar iets gezelligs van maak. Hier tegenover is de bloemenmarkt, dus dat komt wel goed."

Binnen vallen de mooie, kleurige art-deco-achtige vloerkleden op. "Die heeft een goede vriendin van me ontworpen. Dat kunstwerk aan de muur is ook van haar. Ik heb graag mooie dingen om me heen", vertelt hij terwijl hij met een zwerig gebaar het theewater opgiet. Even later serveert hij een geurige kop jasmijnthee. En na de fotosessie helpt hij de fotografe met het sjouwen van haar loodzware apparatuur. Gastvrij, elegant, beminnelijk, behulpzaam. Dit is óók Felix Rottenberg.

Vonkje

Als hij over politiek praat, komt zijn bekende felle toon terug. Na zijn aftreden als partijvoorzitter van de PvdA in 1997, bezocht hij geen enkel congres meer. Maar hij is de ontwikkelingen in de partij altijd met bovengemiddelde interesse blijven volgen. "In mij zit nog altijd het vonkje dat door Joop den Uyl voor de sociaaldemocratie is ontbrand. Toen ik voorzitter van de Jonge Socialisten was, reed ik wel eens met hem mee. Dat zijn dierbare autoriteiten. Wat was dat een inspirerende man. En hij wist álles. Omdat hij verstrooid was, werd hem onverschilligheid tegenover zijn medewerkers

verweten, maar ik heb hem juist leren kennen als iemand die heel betrokken was." Een nieuwe Den Uyl is er in zijn ogen niet meer opgestaan. Wel mensen die 'stukjes van dat totaalplaatje' hebben. Tweede Kamerlid en voormalig staatssecretaris Buitenlandse Zaken Frans Timmermans is zo iemand. "En Angeline Eijssink, die wat VVD-achtige dame die defensie in haar portefeuille heeft, die doet het ook goed. Hier in Amsterdam uiteraard Lodewijk Asscher en niet te vergeten Monika Sie, directeur van de Wiardi Beckman Stichting. En Adri Duivesteijn natuurlijk, wethouder in Almere, al kan hij door de crisis niet al zijn bijzondere plannen uitvoeren. Wat deze mensen gemeen hebben, is dat ze een authentiek geluid laten horen en zich niet laten opjagen. Ze nemen rustig de tijd om de materie te doorgronden. En dat is bijzonder in een tijd waarin politiek atletiek is geworden. Wie is het snelst, wie produceert de meeste tweets."

'Politiek is atletiek geworden. Wie is het snelst, wie produceert de meeste tweets'

feuille heeft, die doet het ook goed. Hier in Amsterdam uiteraard Lodewijk Asscher en niet te vergeten Monika Sie, directeur van de Wiardi Beckman Stichting. En Adri Duivesteijn natuurlijk, wethouder in Almere, al kan hij door de crisis niet al zijn bijzondere plannen uitvoeren. Wat deze mensen gemeen hebben, is dat ze een authentiek geluid laten horen en zich niet laten opjagen. Ze nemen rustig de tijd om de materie te doorgronden. En dat is bijzonder in een tijd waarin politiek atletiek is geworden. Wie is het snelst, wie produceert de meeste tweets."

Doorgronden

Die oppervlakkigheid staat lijnrecht tegenover de diepte die hij graag opzoekt. "Ik wil de dingen doorgronden. Voor de documentaire over de Akbarstraat in de Kolenkitbuurt in Amsterdam-West, die ik in 2002 voor de NPS heb gemaakt, heb ik een half jaar rond mogen lopen voordat de opnames begonnen." Hij is de ontwikkelingen in Amsterdam-West blijven volgen. Hij is betrokken bij een intensief project om het beroepsonderwijs in heel Amsterdam-West rigoureuus te verbeteren. Want ook al is hij niet meer politiek actief, maatschappelijk betrokken blijft hij.

De debatten die hij leidt, moeten ergens over gaan. "Ik heb geen zin om een netwerkbijeenkomst op te leuken met een gesproken column ofzo. Ik wil samen met de zaal stoeien met een onderwerp. Zonder dat de uitkomst van het debat al van te voren is vastgesteld, ik ben geen vakenvuller." Wie Rottenberg inhuurt, krijgt vuurwerk, geen oppervlakkig infotainment. "Ik betrek er vaak mensen uit de zaal bij. Ik probeer samen met hen een röntgenfoto te maken van de situatie. Tot de kern te komen. Een diagnose te stellen. En vanuit daar te werken aan oplossingen."

Felix Rottenberg werd geboren in Amsterdam. Tijdens het kabinet Den Uyl was hij landelijk voorzitter van de Jonge Socialisten. Rottenberg is oprichter van De Balie, die voortkwam uit De Populier. Tussen 1982 en 1992 maakte hij, als directeur, van De Balie een centrum voor cultuur en politiek dat een non-conformistische debattraditie in Nederland introduceerde. De Balie speelde een opvallende rol in het debat tussen politiek en samenleving. Na de roerige zomer van 1991 werd de criticus Rottenberg kandidaat gesteld en in februari 1992 gekozen

als voorzitter van de partij. Samen met vicevoorzitter Ruud Vreeman begon hij de vernieuwing van de PvdA. In 1997 was Rottenberg genoopt terug te treden omdat de chronische ziekte sarcoïdose hem gevelde had. Na enige tijd hervatte hij zijn werkzaamheden als bestuurder, raadgever, moderator en programmamaker. Bekend werd onder meer de driedelige serie die hij voor de NPS maakte over de Akbarstraat in Bos en Lommer in Amsterdam West en 'Slot Rottenberg'. Rottenberg werkt voor 'Tegenlicht' van de VPRO en is sinds 1997 politiek columnist

voor het Parool. Rottenberg was jarenlang voorzitter van het Internationaal Filmfestival Rotterdam; voorzitter van het bestuur van de Gerrit Rietveld Academie en het Nederlands Film Fonds.

Momenteel is hij voorzitter van het bestuur van het expertisecentrum Architectuur Lokaal en voorzitter van het bestuur van Ninti, Instituut voor NewTowns.

felixrottenberg@speakersacademy.eu